

دوشنبه ۱۸ فروردین ۱۴۰۴ | ۸ شوال ۱۴۴۴

گزارش یک محیاحسنی

در کوچه‌های قدیمی شهر، در میان سزاع خشک‌شده و در پشت پنجره‌های خانه‌هایی که شیر آب را با تردید باز می‌کنند، بحران آب نه یک آمار، که یک واقعیت تلخ است. مردی که روزگاری زمین‌هایش را با افتخار آبیاری می‌کرد، امروز با چشمانی خسته به رودخانه‌ی نگاه می‌کند که دیگر طراوت گذشته را ندارد. زنی که تا همین چند سال پیش، در ختان باغش را با آب چشمه‌ای قدیمی سیراب می‌کرد، حالا برای هر قطره آب، حساب و کتاب می‌کند، اما مگر ایران همیشه خشک و نیمه‌خشک نبوده‌است؟ چرا حالا، در دوران ما، بحران آب تا این حد جدی شده‌است؟

■ ■ ■

دیگر کمبود آب فقط یک مشکل محیط‌زیستی نیست؛ یک مسئله اجتماعی است که مهاجرت، درگیری‌های محلی، ناامنی اقتصادی و کاهش اعتماد عمومی را به دنبال دارد. مردم می‌بینند که چگونه آب، به جای حفظ سفره‌های زیرزمینی، برای پرورش محصولاتی مصرف می‌شود که هیچ نیازی به آنها نداریم. آنها می‌بینند که چگونه ممنوعیت‌های دیر هنگام مانند ممنوعیت کشت برنج در کهگیلویه و بویراحمد، نشان از تصمیم‌گیری‌هایی دارد که باید ده‌ها پیش اتفاق می‌افتاد. اینها نشان از خشکسالی مدیریتی دارد. در کشوری که همیشه با خشکسالی دست و پنجه نرم کرده، مدیریت منابع پاید اولویت نخست باشد، اما امروز، این موضوع از سطح مدیریت دولتی عبور کرده و به یک دغدغه اجتماعی تبدیل شده‌است؛ نگرانی‌ای که حالا در میان تمام مردم جریان دارد، درست مثل همان رودهایی که روزگاری پر آب بودند و امروز با بی‌رنامگی، در سکوت محو شده‌اند.

■ **جمعیتی که رشد کرد، آبی که مدیریت نشد**

در ابتدای انقلاب، جمعیت ایران حدود ۳۶ میلیون نفر بود. حالا حدوداً سه برابر شده‌ایم. در حالی که افزایش جمعیت ایران، فرصتی برای توسعه بود، اما مدیریت آب، همگام با این رشد پیش نرفت. منابع آبی همان بود که ده‌ها پیش داشتیم، اما مصرف، چندین برابر شد. امروز، فشار بر سفره‌های آب زیرزمینی، رودخانه‌ها و سدهای کشور بیش از همیشه است.

آمارها حاکی از آن است که بیش از ۹۰ درصد آب کشور صرف کشاورزی می‌شود، با این حال کشاورزان با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند، چرا که بهره‌وری مناسبی در مصرف این آب وجود ندارد. این موضوع به سادگی نشان می‌دهد مشکلات پیش آمده به دلیل کمبود آب نیست، بلکه عدم برنامه‌ریزی درست این وضعیت بفرنج را ایجاد کرده‌است.

■ **مصرف بی‌برنامه، کشاورزی بر مصرف و**

انتخاب‌های اشتباه

ما داریم اما یا درست از آن استفاده کرده‌ایم؟ بدون شک پاسخ منفی است. در برخی مناطق، آب به مناطق کوهستانی پمپاژ شده تا در ختان بر مصرفی مانند هلو که نبودشان هیچ لطمه‌ای به کشور نمی‌زند، کاشته شوند؛ در استان‌هایی مانند چهارمحال و بختیاری، به تاژی و برای چندمین بار، رئیس سازمان مدارس غیردولتی، اعلام کرده که افزایش خودرسانه شهری به مدارس غیردولتی ممنوع است! یک حرف تکراری، که مشخص نیست چند مدرسه به آن اهمیت دهند.

گزارش ۲ **میتساگریندی**

جامعه

سرویس اجتماعی | ۶۰۹۰۸۵۲۲

بحران آب و پیامدهای اجتماعی نامدیریتی منابع آبی در گزارش «جوان» بررسی شده‌است

خشکسالی در مدیریت آب!

علی اکبر ابرینا

نمای نزدیک

آغاز بهاری خشک‌تر از گذشته

بر اساس داده‌های سازمان هواشناسی، ایران در ماه جاری تا ۱۶ فروردین‌ماه، ۲۸/۱ درصد با کاهش بارش روبه‌رو بوده و طی این مدت به طور میانگین ۱۴/۵ میلی‌متر بارش دریافت کرده‌است؛ این در حالی است که میانگین بلندمدت بارش کشوری در این بازه زمانی ۲۰/۲ میلیمتر است. بر اساس داده‌های سازمان هواشناسی طی هفت روز گذشته منتهی به ۱۶ فروردین‌ماه ۳/۹ میلیمتر بارش در این بازه زمانی دریافت شده که این میزان در بلندمدت ۷/۸ میلیمتر بوده‌است، بنابراین ۴۹/۹ درصد بارش کمتر در این بازه زمانی دریافت شده‌است. از ابتدای ماه جاری منتهی به ۱۶ فروردین‌ماه در کشور به طور میانگین ۱۴/۵ میلیمتر بارش ثبت‌شده، در حالی که میزان آن در بلندمدت ۲۰/۲ میلیمتر است. در نتیجه ۲۸/۱ درصد با کاهش بارش نسبت به بلندمدت روبه‌رو بوده‌ایم. از ابتدای سال آبی جاری تا ۱۶ فروردین به طور میانگین ۱۱۴/۱ میلیمتر بارش در کشور ثبت‌شده که نسبت به میانگین بلندمدت (۱۸۱/۶ میلیمتر) با کاهش ۳۷/۱ درصدی بارش روبه‌رو هستیم. جدول اطلاعات پهنه‌ای بارش استان‌ها

در باره ایسن وضعیت می‌گوید: «مده‌اندس آب را به

کوهسارهای چهارمحال و بختیاری پمپاژ کرده‌اند و درخت‌های غیرضروری مثل هلو که واقعا هم اگر نباشد

هیچ ضرری به مملکت نمی‌زند، کشت می‌کنند. آب را از مجرای طبیعی خودش که هزاران سال خداین‌گونه آفریده، اصطلاحاً جدا کرده‌اند. بعد ما دم می‌زنیم که چرا طالبان قحله ایران‌را از رودخانه هیرمند نمی‌دهد.

وقتی ما خودمان قواعد مسلم حقوقی را در باره حقله در داخل فلات مرکزی ایران رعایت نمی‌کنیم، چه

انتظاری داریم که افغانستان اینها را رعایت کند؟»

حال وقتی قواعد مصرف درست آب در داخل کشور رعایت نشود، و پیراه نیست در مذاکرات منطقه‌ای نیز قدرت لازم برای مطالبه حقله را نداشته باشیم. ■ **ممنوعیت کشتت برنج؛ اقدام بی‌برهنگام اما ضروری**

یکی از نمونه‌های مدیریت نادرست منابع آبی، کشت برنج در استان‌های کم‌آب مانند کهگیلویه و بویراحمد است. این استان، با کاهش ۴۷ درصدی

برابر مبلغ شهریه‌ای که انتظار داشتیم، پرداخت کنیم. اگر شهریه‌ها از قبل مشخص بود و امکان کنترل وجود داشت، هیچ مدرسه‌ای جرئت تخلف نداشت.»

■ **ردیای سوءاستفاده!**

بدون شک اگر کیفیت آموزش در مدارس دولتی به سطح مطلوبی رسیده‌بود، مدارس غیردولتی تا این حد رونق نمی‌گرفتند. بسیاری از خانواده‌ها مجبور شده‌اند که برای تأمین آینده بهتر فرزندانشان، به مدارس غیردولتی روی بیاورند. این انتخاب در بسیاری از موارد ناشی از اجبار است، نه تمایل واقعی. در چنین شرایطی مدارس غیردولتی با بهره‌گیری از کیفیت پایین‌تر آموزش در مدارس دولتی و تراکم بالای کلاس‌های درس، تقاضای بالایی برای ثبت‌نام دارند و از این شرایط، درس، تقاضای بالایی برای کلاس‌های خصوصی پیدا کرده‌اند. وقتی اعتراض کردیم، گفتند می‌توانیم مدرسه‌را عوض کنیم، اما مگر انتخاب دیگری داریم؟ مدارس دولتی کلاس‌های پرجمعیتی دارند و کیفیت آموزش پایین‌تر است. هیچ نظارتی نیست و ما مجبوریم بپذیریم.»

این نگرانی تنها محدود به یک خانواده نیست. رضا،

پدر یک دانش آموز دبیرستانی، تجربه مشابهی را بیان می‌کند: «مدرسه فرزند ابتدا شهریه مصوب را اعلام کرد، اما بعد از مدتی هزینه‌های اضافی مثل کلاس‌های فوق‌برنامه، اردوها، سرویس مدرسه و حتی لباس فرم را به آن اضافه کردند. عملاً مجبور شدیم دو

روزنامه جوان | شماره ۳۳۳۳

حلقه‌های یک زنجیر به هم متصلند و اثرات گسترده‌ای بر جامعه می‌گذارند. نخستین و آشکارترین تأثیر آن، مهاجرت‌های ناخواسته است. وقتی منابع آبی یک منطقه به درستی مدیریت نمی‌شود، کشاورزان و ساکنان محلی دیگر توان ادامه زندگی در آنجا را ندارند و به ناچار، زمین‌هایشان را ترک و به شهرهای بزرگ‌تر مهاجرت می‌کنند. این جابه‌جایی‌های اجباری، فشار مضاعفی بر زیرساخت‌های شهری وارد می‌کند، چراکه شهرها باید میزان جمعیت جدیدی باشند که نیاز به خدمات، اشتغال و مسکن دارند، اما خود نیز با چالش‌های مدیریتی روبه‌رو هستند.

در کنار این موضوع، اختلافات اجتماعی و درگیری بر سر منابع آب نیز شدت می‌گیرد؛ کشاورزانی که سهم اندکی از آب را در اختیار دارند، از تخصیص بی‌رویه آب به صنایع یا محصولات پر مصرف گلابه می‌کنند و از نسوی دیگر، صنایع برای تأمین آب مورد نیاز خود فشار بیشتری به منابع طبیعی وارد می‌کنند. همین اختلافات باعث شده در برخی مناطق، اعتراضات محلی بر سر مدیریت آب شکل بگیرد و حتی کشاورزان در مقابل تصمیمات نهاده‌های دولتی ایستادگی کنند.

اما شاید عمیق‌ترین اثر سوء‌مدیریت آب، افزایش بی‌اعتمادی عمومی باشد. مردم وقتی می‌بینند که سال‌ها تصمیمات اشتباهی در مصرف و توزیع آب گرفته شده، و بحران به جای حل شدن، هر سال شدیدتر شده‌است، نسبت به سیاست‌های کلان ناامید و بی‌اعتماد می‌شوند. بی‌تردید این بی‌اعتمادی، در بلندمدت باعث می‌شود که همراهی عمومی با سیاست‌های اصلاحی کاهش یابد، چراکه مردم گمان می‌کنند باز هم تصمیمات غیر کارشناسی گرفته خواهد شد.

بی‌تردید بحران آب تأثیر مستقیمی بر معیشت اقشار مختلف دارد. کاهش منابع آبی موجب افت تولید محصولات کشاورزی، افزایش هزینه‌های آبیاری، و بالا رفتن قیمت مواد غذایی می‌شود. این شرایط به‌ویژه برای قشر ضعیف جامعه که بخش قابل توجهی از درآمدشان را صرف خوراک و معیشت می‌کنند، چالش‌های جدی‌تری ایجاد می‌کند. اگر مسئله آب به‌درستی مدیریت نشود، در آینده نه‌تنها کشاورزی، بلکه امنیت غذایی کشور نیز با تهدیدهای جدی روبه‌رو خواهد شد.

■ **آب داریم، مدیریت آن را نه!**

در یک کشور خشک و نیمه‌خشک مانند ایران، مدیریت منابع آبی باید از ابتدا در محور توسعه پایدار قرار می‌گرفت، اما رشد جمعیت، گسترش بی‌رویه صنایع و کشاورزی بدون توجه به بهره‌برداری صحیح از آب، اکنون کشور را به چالش کشانده‌است.

بحران آب فقط به معنای کاهش بارندگی‌ها نیست؛ بلکه به معنای تصمیم‌های اشتباه در مصرف آن، و بهره‌ریزی نادرست در تخصیص منابع و ناتوانی در تدوین سیاست‌های مؤثر برای حفظ آب‌های موجود است. بی‌تردید اگر در سه‌سال آینده راهکارهای جدی برای مدیریت صحیح منابع آبی اتخاذ نشود، چالش‌های اجتماعی آب، بیش از پیش کشور را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

برارش در سال زراعی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ روبه‌رو شده و در فصل گرم امسال، کمبود آب شدید خواهد داشت.

روز گذشته مدیر عامل شرکت آب منطقه‌ای کهگیلویه و بویراحمد تأکید کرد که کشت برنج و سایر محصولات پرآب بر در این استان ممنوع شده‌است. این تصمیم، اگرچه لازم و حیاتی است، اما آیا نباید چند دهه زودتر گرفته می‌شد؟

■ **پیامدهای اجتماعی مدیریت نادرست آب**

پیامدهای اجتماعی مدیریت نادرست آب، مانند

همچنین، گزارشی از مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۴۰۱ منتشر شده که به بررسی نظام آموزشی و چالش‌های مدارس غیردولتی پرداخته است. این گزارش تأکید دارد که شفاف‌سازی شهریه‌ها و نظارت بر عملکرد مدارس غیردولتی یکی از مهم‌ترین عوامل در رتبه‌بندی این مدارس محسوب می‌شود. علاوه بر آن، در این گزارش کارشناسی پیشنهاد شده سامانه کنترلی و کنترلی برای ایجاد شفافیت در شهریه‌ها و مدیریت مدارس غیردولتی راه‌اندازی شود. این سامانه می‌تواند به کنترل افزایش بی‌ضابطه شهریه‌ها و نظارت بر عملکرد مدارس کمک کند.

■ **چه باید کرد؟**

موضوع شهریه مدارس غیردولتی سال‌هاست که به چالش بزرگی تبدیل شده‌است. ممنوعیت افزایش خودسرانه شهریه روی کاغذ وجود دارد، اما عدم نظارت دقیق باعث شده که برخی مدارس این قانون را زیر پا بگذارند. بدون شک اگر سامانه‌های نظارتی تقویت شوند و والدین امکان گزارش تخلفات شهریه‌ای را به صورت برخط و لحظه‌ای داشته باشند، این روند معیوب می‌تواند اصلاح شود.

بی‌تردید اجاری سیاست‌های شفاف‌سازی و کنترل شهریه‌ها می‌تواند مانع از افزایش بی‌ضابطه شهریه شود. اما از زمانی که نظارت قوی و اجرای دقیق قوانین به‌صورت مداوم اعمال نشود، مشکلات همچنان ادامه خواهد داشت. نظام آموزشی کشور نیاز دارد که برای مدیریت این چالش، نه‌تنها قوانین سختگیرانه‌تری وضع کند، بلکه مکانیزم‌های اجرایی و نظارتی کارآمدتری برای اجرای آموزش و پرورش پرداخته است و نشان می‌دهد که شفافیت در شهریه‌ها و نظارت بر عملکرد مدارس غیردولتی یکی از مهم‌ترین عوامل در رتبه‌بندی این مدارس محسوب می‌شود.

محوالیه

پاسخ وزارت آموزش‌وپرورش به گزارش «جوان»

بامدارسی که بدون مجوز

تعطیل می‌کنند، بر خورد می‌کنیم

پس از انتشار گزارشی با عنوان «کلاس‌های خالی، آینده‌های نامشخص» در ۲۷ اسفندماه ۱۴۰۳، وزارت آموزش و پرورش پاسخی را به دفتر روزنامه ارسال کرد. متن پاسخ اداره کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات وزارت آموزش و پرورش به گزارش «جوان» به این شرح است:

در سومین مصوبه چهل و یکمین جلسه شورای معاونین وزارت آموزش و پرورش بر استمرار فعالیت مدارس تا آخرین روز سال ۱۴۰۳ و ممنوعیت تعطیلی پیش از نوروز تاکنون تأکید شده‌است و تمامی مدارس موظف به برگزاری کلاس‌های درس تا ۲۸ اسفند۰۳ و ۱۴۰۳ می‌باشند. در بازدهی‌های میدانی این موضوع موردنظر بوده و بدهی است در صورت تعطیلی مدارس و ارائه هرگونه گزارش در این خصوص اقدام قانونی لازم معمول خواهد شد.

نگریده

صدور مجوز ۱۰۰ کارخانه آرد کامل

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت، در سان و آموزش پزشکی با اشاره به سیوس گیری از آرد نان لواش و تافتون تا ۸درصد، از صدور مجوز تولید آرد کامل برای ۱۰۰ کارخانه خبر داد.

تغذیه سالم به یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های بهداشتی جامع تبدیل شده‌است. یکی از مهم‌ترین اجزای رژیم غذایی روزانه که تأثیر مستقیمی بر سلامت انسان دارد، نان است. در بسیاری از کشورها، این جزء اصلی‌ترین منابع کربوهیدرات به شمار می‌رود و در فرهنگ‌های مختلف، به‌ویژه در ایران، جایگاه ویژه‌ای دارد و قوت غالب ایرانیان محسوب می‌شود. با این حال، در سال‌های اخیر به دلایل مختلف، نوع نانی که مصرف می‌شود تغییرات زیادی کرده‌است. یکی از این تغییرات، کاهش استفاده از نان کامل (نان سبوس‌دار) و جایگزینی آن با نان سفید است.

نان کامل، که از آرد گندم کامل تهیه می‌شود که به دلیل حفظ سبوس و مواد مغذی موجود در آن، از ویژگی‌های تغذیه‌ای بسیار بالایی برخوردار است. این نوع نان سرشار از فیبر، ویتامین‌ها و مواد معدنی است که برای عملکرد مناسب دستگاه گوارش، حفظ سلامت قلب و عروق و تنظیم قند خون مفید است. مطالعات علمی نشان می‌دهند که مصرف نان کامل می‌تواند به کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های مزمن مانند دیابت نوع ۲، بیماری‌های قلبی- عروقی و برخی از انواع سرطان‌ها کمک کند. فیبر موجود در نان کامل همچنین باعث بهبود عملکرد دستگاه گوارش، پیشگیری از یبوست و کنترل وزن می‌شود.

با وجود این، میزان سبوس گیری از آردهای کشور بسیار بالاست و این موضوع سلامت جامعه ایرانی را به خطر انداخته است.

احمداسماعیل‌زاده، مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت در گفت‌وگو با خبرنگار اجتماعی خبرگزاری تسنیم درباره میزان سبوس گیری از آردهای موجود در کشور اظهار کرد: بسته به نوع نان، درصد سبوس گیری از آردها متغیر است و در برخی موارد سبوس گیری تا ۲۲ درصد نیز گزارش شده‌است، اما با توجه به تغییرات جدید در استانداردهای تولید نان، بیشترین مقدار سبوس گیری اکنون ۱۸ درصد است. این ۱۸ درصد معمولاً در نان‌هایی نظیر لواش و تافتون مشاهده می‌شود. وی افزود: منظور از نان کامل، نانی است که سبوس گیری آن بین ۶ تا ۶ درصد باشد.

مدیر کل دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت درباره تعداد کارخانجات تولیدکننده آرد کامل نیز به خبرگزاری تسنیم گفت: طبق اطلاعات مجوزهای صادره از سوی سازمان غذا و دارو، بیش از ۱۰۰ مجوز برای کارخانه‌های آرد جهت تولید آرد کامل صادر شده‌است که در حال حاضر، حدود ۷۰ کارخانه از این تعداد، آرد کامل تولید می‌کنند.

اسماعیل‌زاده درباره تعداد نانوائی‌هایی که در حال حاضر آرد کامل را در اختیار مردم قرار می‌دهند، بیان کرد: بسته به گزارش‌های مختلف از دستگاه‌های مختلف، تعداد نانوائی‌هایی که آرد کامل در اختیار مردم قرار می‌دهند، بین ۲۰۰ تا هزار و ۲۰۰ عدد متغیر است. برخی دستگاه‌ها اعلام کرده‌اند که ۲۰۰ نانوائی آرد کامل تولید می‌کنند، در حالی که برخی دیگر، به صورت سهلگیرانه‌تر آمار بیشتری گزارش داده‌اند.

مدیرسه

کلاس‌های جبرانی «رایگان»

برای دانش آموزان ابتدایی

معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش گفت: دانش آموزانی که در امتحانات نوبت اول نیازمند تلاش بیشتری شناخته شده‌اند، باید تا پایان سال تحصیلی

در کلاس‌های جبرانی و رایگان مدرسه شرکت کنند. رضوان حکیم‌زاده، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش اظهار کرد: ۶۳۳ هزار دانش آموز در سه درس ریاضی، فارسی و علوم مسمول در این طرح، شناسایی شده و ارزیابی یادگیری آنها انجام می‌شود؛ اگر این دانش آموزان مهارت‌های لازم را کسب نکرده باشند، تداوم یادگیری‌ها را خواهیم داشت.

وی افزود: ثبت‌نام هر دانش آموزی در پایه بالاتر منوط به کسب موفقیت در پایه پایین‌تر است؛ در ارزیابی‌های کیفی و توصیفی، نمره به شکل سنتی وجود ندارد. از دانش آموزان انتظار داریم برای اینکه یادگیری کامل داشته باشند در چه «خوب» و «خیلی خوب» برسند، همچنین دانش آموزان از ارزیابی «قابل قبول» هم می‌توانند قبولی را کسب و وارد پایه بالاتر شوند.

به گزارش ایرنا، ۷۰هزار و ۲۰۰ مدرسه ابتدایی در کشور فعالیت می‌کنند. تعداد کل دانش آموزان در مقطع ابتدایی، ۹ میلیون و ۲۲۰ هزار نفر است که از آن میان، ۸ میلیون و ۷۸۱ هزار دانش آموزان معادل ۹۵ درصد کل دانش آموزان ایرانی و ۴۲۸ هزار دانش‌آموز اتباع هستند که ۴/۷۵ درصد کل دانش آموزان را تشکیل می‌دهند.

خبرگوتلاه

■ معاون حمل و نقل و ترافیک شهردار تهران گفت: در ایام نوروز، هشت کیلومتر از خط یک متروی تهران طی ۲۰ روز نوسازی شد. این پروژه مهم که شامل تعویض کامل ریل‌ها بود، با تلاش بی‌وقفه و همت معاونت فنی و عمرانی به سرانجام رسید.

■ رئیس شورای شهر تهران گفت: اجرای طرح HOV در بزرگراه همت یا امام علی (ع) نیازمند بررسی در شورای ترافیک است؛ تاکنون بخشی غیرعمد از زندان آزاد شدند.

■ رئیس هیئت امنای ستاد بده کشور گفت: سال گذشته به همت آخرین، ۱۱ هزار و ۲۸۰ زندانی جرائم غیرعمد شامل ۶۸۲ زندانی زن و ۱۰ هزار و ۶۹۸ مرد بدهکار مالی با محکوم به دیات ناشی از جرائم غیرعمد از زندان آزاد شدند.

■ استاندار تهران با بیان اینکه بحث انتقال آب به پایتخت تا خرده‌اماه انجام خواهد گرفت، گفت: ۶۲ درصد از مردم استان تهران دو برابر بیشتر از سرانه مصرف آب مصرف می‌کنند و الگوی مصرف رعایت نمی‌شود.